

30.1.2026

Vapaaehtoisen toimintakielto -ohjeistus

1. Johdanto

Tämä ohjeistus sisältää määrittelyt vapaaehtoisten toimintakieltoon johtavista teoista ja seuraamuksista sekä menettelyn, mikäli henkilön epäillään toimineen vapaaehtoistoiminnassa tavalla, jonka voidaan katsoa voivan johtaa toimintakieltoon.

Ohjeistusta ei sovelleta sellaisissa yhteisöjen ristiriitatilanteissa, joihin voidaan luontevimmin puuttua sovittelumenetelmillä omassa vapaaehtoistoiminnan yksikössä. Soviteltavissa olevia asioita voivat olla esimerkiksi yksittäisten henkilöiden väliset ristiriitatilanteet, juoruilu, yhteistyöongelmat ja vuorovaikutukseen tai rooleihin liittyvät epäselvyydet. Työntekijät tukevat vapaaehtoistoiminnan yksikköä sovittelutilanteissa tarpeen mukaan. Järjestöllä on käytössä myös opas (Sopuisasti Punaisessa Ristissä - epäasiallisen kohtelun ja häirinnän ehkäisy ja käsittely vapaaehtoistoiminnassa), josta saa tukea erilaisten ristiriitatilanteiden käsittelyyn. **Toimintakiellon asettaminen on viimesijainen toimenpide.**

Vakavissa rikkomuksissa asia selvitetään, asialle esitetään selvitykseen perustuvaa ratkaisua kuten mahdollista toimintakieltoa ja asia päätetään tässä menettelyohjeessa kuvatulla tavalla. Menettelytavassa sovelletaan järjestön toiminnan kriteereitä (kohta 2.) sekä toimintakiellon asettamisen kriteerejä (kohta 3 d).

Prosessi ei korvaa rikosoikeudellista prosessia.

Vapaaehtoinen perehdytetään järjestön toimintatapoihin sekä epäkohtiin puuttumiseen ja ilmoituskanavaan vapaaehtoisen alkuperehdytyksessä.

Ohjeistus sitoo kaikkia Punaisen Ristin toiminnassa mukana olevia vapaaehtoistoiminnan yksiköitä ja vapaaehtoisia. Veripalvelu noudattaa verenluovuttajia koskevaa erillistä sisäistä ohjeistusta.

Vapaaehtoinen sitoutuu toiminnan periaatteisiin vapaaehtoiseksi tullessaan ja luodessaan vapaaehtoisprofiilin Oma Punainen Risti -järjestelmään.

Ohjeistuksen tehtävänä on varmistaa, että toimintakieltojen prosessit ovat selkeitä kaikille osapuolille. Ohjeistuksen tarkoituksena on osaltaan ennaltaehkäistä ei-toivottavaa käytöstä vapaaehtoistoiminnassa ja mahdollistaa niihin puuttuminen vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Suomen Punaisessa Ristissä sitoudumme siihen, että Suomen Punainen Risti on työntekijöille, vapaaehtoisille, avunsaajille ja kolmansille osapuolille turvallinen ympäristö toimia. Järjestön tarkoituksen toteutuminen edellyttää kaikilta järjestössä työskenteleviltä ja toimivilta arvojen ja periaatteiden mukaista toimintaa ja tietoisuutta omasta vastuusta järjestön luotettavuuden ylläpitämisessä. Vapaaehtoisen toimintaa voidaan rajoittaa silloin, kun vapaaehtoinen rikkoo järjestön sääntöjä tai toiminnan periaatteita ja arvoja ja hänen toimintansa vaarantaa muiden turvallisuuden, hyvinvoinnin tai Punaisen Ristin toiminnan tarkoituksen.

Ks. verkkosivusto: <https://www.punainenristi.fi/tyomme/eettinen-ja-vastuullinen-punainen-risti/>

Suomen Punaisen Ristin toimintaa ohjaavat säännöt, ohjeet ja linjaukset:

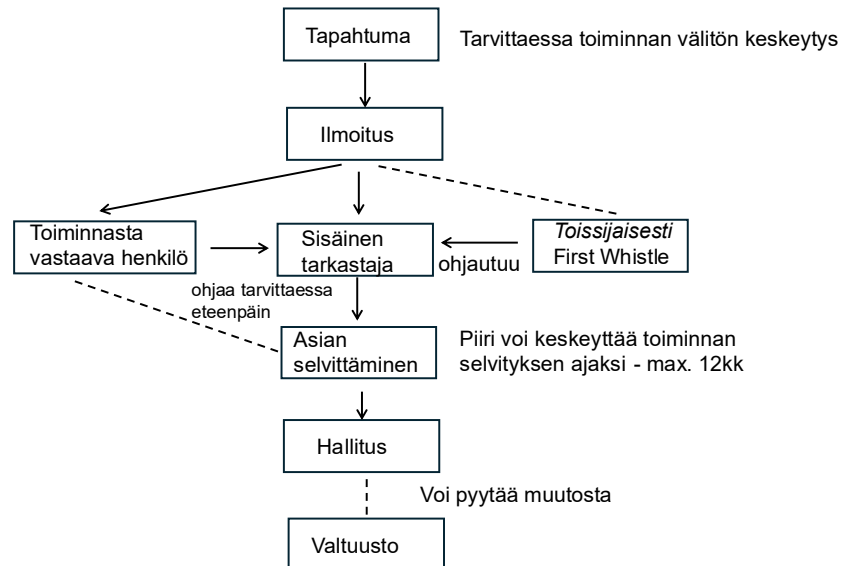
- laki (237/2000) ja asetus (827/2017, järjestön säännöt),
- valtuuston hyväksymät piirien ja osastojen johtosäännöt, työjärjestys ja taloussääntö,
- tietosuojalinjaus, seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön ehkäisyn linjaus, poliittista ja siihen verrattavaa toimintaa koskeva linjaus, vapaaehtoistoiminnan linjaus sekä muut sääntöjä täydentävät linjaukset,

Vapaaehtoisen toimintakielto

30.1.2026

- järjestön eettiset ohjeet ja periaatteet.

2. Menettelytapa

a) **Sääntöjen ja periaatteiden vastaisen toiminnan epäilystä ilmoittaminen**

Jokaisella järjestön toimijalla, vapaaehtoisella ja työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa tai puuttua sääntöjen ja periaatteiden vastaiseen toimintaan. Epäily tai huolenaihe tulee tuoda esille mahdollisimman nopeasti. Ilmoitus on kirjallinen selostus siitä, mitä on tapahtunut. Mahdollisimman tarkka ilmoitus tapahtumakuvauksineen auttaa tapauksen selvittämistä.

Jos epäilty sääntöjen ja periaatteiden vastainen toiminta **on vahingoittanut yksittäistä henkilöä**, voidaan asia raportoida **hänen luvallaan**. Häntä myös tuetaan raportoimaan itse tapahtumasta vähintään anonyymisti.

Sääntöjen ja periaatteiden vastaisen toiminnan epäilystä voi ilmoittaa:

1. Toiminnasta vastaavalle vastuuvapaaehtoiselle tai työntekijälle vapaaehtoistoiminnan yksikössä, osastossa tai piirissä. Vastuuvapaaehtoinen informoi asiasta osaston puheenjohtajaa ja vie tarvittaessa asian eteenpäin työntekijälle. Toiminnasta vastaavan henkilön velvollisuus on huolehtia, että asia tulee asianmukaisesti selvitettyä ja mikäli asia sitä vaatii, raportoi siitä sisäiselle tarkastajalle.
2. Suoraan sisäiselle tarkastajalle henkilö, jolla on tietoa tapahtuneesta. Tapahtumasta voi ilmoittaa henkilökohtaisesti tai verkkosivustolla olevan ilmoituskanavan kautta:
<https://www.punainenristi.fi/vaarinkaytosilmoitus/>

tai, mikäli edellä mainittuja ei ole mahdollista käyttää

30.1.2026

3. Ilmoituskanavaa [First Whistle](#) käyttäen. Kaikki ilmoitukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Ilmoituksessa on suositeltavaa antaa ilmoittajan nimi ja yhteystiedot, jotta sisäinen tarkastaja voi tarvittaessa pyytää ilmoittajaa selventämään ilmoittamia tietoja tai antamaan asiassa lisätietoja. Ilmoitus voidaan kuitenkin tehdä myös nimettömänä.

Sisäinen tarkastaja päättää, siirretäänkö ilmoitus tarkempaan selvitykseen vai onko kyseessä tiedoksi saatettava palaute. Mikäli ilmoitus johtaa toimenpiteisiin, ilmoitetaan siitä sähköpostitse tai järjestelmän kautta ilmoittajalle ja ryhdytään asianmukaiseen selvitystyöhön. Sisäinen tarkastaja vastaa prosessista.

b) Asian selvittäminen ja toiminnan väliaikainen keskeyttäminen

Sääntöjen ja periaatteiden vastaisen toiminnan epäily selvitetään luottamuksellisesti ja riippumattomasti.

Akuutissa tilanteessa vapaaehtoisen toiminta voidaan selvitystyön ajaksi välittömästi keskeyttää toiminnasta vastaavan vastuuvapaaehtoisen tai työntekijän päätöksellä.

Piirin hallitus voi lyhytaikaisesti keskeyttää vapaaehtoisen toiminnan (korkeintaan 12kk). Piirin hallituksen päätökseen voi esittää muutosta sovittelulautakunnalle, joka antaa suosituksensa järjestön hallitukselle.

Selvityksestä tehdään raportti, joka sisältää havainnot ja suositukset jatkotoimenpiteistä. Arkaluontoisissa asioissa noudatetaan erityistä varovaisuutta.

Toimintaan kohdistuvaa ilmoitusta selvitetäessä vapaaehtoiselle, jota ilmoitus koskee, on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen asian käsittelyä. Kuulemisessa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- vapaaehtoiselle tulee antaa mahdollisuus tulla kuulluksi *kohtuullisessa* ajassa.
- varmistetaan, että vapaaehtoiselle on mennyt kutsu kuulemistilaisuuteen kirjallisesti (tarkkoine tietoineen eli paikka ja aika)
- vapaaehtoisen tulee saada tietää, mistä syystä häntä kuullaan
- vapaaehtoisella on halutessaan mahdollisuus ottaa kuulemiseen mukaan toinen henkilö

Kaikkia osallisia pidetään tietoisina siitä, miten selvitys etenee.

Rikosepäilyissä otetaan yhteyttä poliisiin tai tuetaan uhria jättämään rikosilmoitus.

c) Toimintakiellon asettaminen

Järjestön hallitus voi selvitykseen ja sovittelulautakunnan suositukseen perustuen asettaa määräaikaisen tai pysyvän toimintakiellon vapaaehtoiselle, joka on menettelyllään merkittävästi vahingoittanut järjestöä, toiminnallaan loukannut Punaisen Ristin perusperiaatteita tai sääntöjä tai aiheuttanut merkittävää taloudellista haittaa.

Piirin tai osaston hallitus voi esittää vapaaehtoisen asettamista toimintakieltoon sovittelulautakunnan käsiteltäväksi (sovittelulautakunnasta ks. järjestön sääntöjen luku 9, 56 §). Sovittelulautakunta käsittelee asian ja antaa suosituksensa järjestön hallitukselle. Mikäli tilanne

30.1.2026

sitä edellyttää, lautakunta voi samalla esittää jäsenen erottamista järjestön jäsenyydestä. Mahdolliset luottamustehtävät päättyvät automaattisesti jäsenyydestä erotettaessa.

Mikäli toimintakieltoa esitetään luottamustehtävässä toimivalle henkilölle, mutta henkilön erottamista järjestön jäsenyydestä ei esitetä, lautakunnan tulee harkita, onko syytä esittää henkilön erottamista luottamustehtävästään asianomaisen toimielimen (valtuusto, osaston tai piirin kokous) käsiteltäväksi.

Toimintakieltoon asetetulle ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

Hallituksen päätökseen on mahdollista hakea muutosta valtuustolta.

Toimintakiellon asettamisen jälkeen vapaaehtoinen ei voi osallistua Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan määrättynä aikana. Vapaaehtoisen profiilit vapaaehtoisjärjestelmistä poistetaan. Päätöksestä tehdään vapaaehtoisrekisteriin rajattu merkintä.

d) Toimintakiellon asettamisen kriteerit

Toimintakielto voidaan asettaa vapaaehtoiselle määräaikaaisesti tai pysyvästi tilanteissa, joissa vapaaehtoisen toiminta on vaarantanut muiden turvallisuuden, hyvinvoinnin tai järjestön toiminnan tarkoituksen. Vain vakava väärinkäytös kuuluu toimintakiellon soveltamisalaan.

Vapaaehtoisen toimintakieltoon johtavia syitä voivat olla:

- Tahallinen teko (taloudellisen) henkilökohtaisen hyödyn saamiseksi lainvastaisin tai muutoin vilpillisin keinoin. Se voi näkyä varojen väärinkäyttönä, kavalluksena, huijauksena tai vastaavana tapahtumana, jossa oman edun tai hyödyn saamiseksi vääristellään asioita tai esitetään virheellisesti asioita. Korruptiota on toimivallan väärinkäyttö yksityisen edun tavoitteluun sekä lahjonta. Se voi olla kannustimen tai palkkion tarjoaminen, antaminen, pyytäminen tai vastaanottaminen, joka voi vaikuttaa sopimattomalla tavalla henkilön toimintaan.
- Eettiset ja perusperiaatteisiin tai turvallisuuteen liittyvät väärinkäytökset, esimerkiksi:
 - Muiden turvallisuuden vaarantaminen uhkaamalla tai käyttämällä väkivaltaa muita osallistujia, vapaaehtoisia tai työntekijöitä kohtaan.
 - Muiden turvallisuuden vakava vaarantaminen käyttäytymällä tavalla, joka vaarantaa osallistujien, muiden vapaaehtoisten tai toiminnan turvallisuuden (esim. toimiminen päihtyneenä).
 - Avunsaajiin kohdistuva epäasiallinen käytös, kuten vastikkeen pyytäminen.
 - Käyttäytyminen epäasiallisesti häiritsemällä ja kiusaamalla fyysisesti tai sanallisesti tavalla, joka voidaan tulkita tahalliseksi toistuvaksi häirinnäksi.
 - Toistuva tahallinen epäasiallinen puhe tai loukkaava toiminta (esim. rasistinen käytös).
 - Tahallinen ja toistuva järjestön perusperiaatteita, sääntöjä tai eettisiä ohjeita rikkova käyttäytyminen, joka kehoituksista ja varoituksista huolimatta ei ole muuttunut.
 - Vaitiolovelvollisuuden rikkominen levittämällä luottamuksellisia tietoja vahingoittaen muita henkilöitä tai järjestöä.
 - Toimiminen tahallisesti tavalla, joka vahingoittaa järjestön toimintaa ja mainetta (esim. yhteistyöstä kieltäytyminen, veloitteiden laiminlyönti tai valheellisten tietojen levittäminen tavalla, joka estää järjestön toiminnan tarkoituksen tai vaarantaa jonkun turvallisuuden).

Vapaaehtoisen toimintakielto

30.1.2026

- Toiminnan liittyminen rikoksiin tai rikosepäilyihin, jotka voivat vaarantaa toiminnan turvallisuuden tai eettisyyden.

Prosessi ei korvaa rikosoikeudellista prosessia.

Vapaaehtoisen toimintakielto

30.1.2026

Asiakirjatiedot

Luottamuksellisuus:	Sisäinen
Omistaja:	Järjestökehitysyksikkö
Versio:	2.0
Viimeisin päivitys:	8.12.2025
Päivitetty:	Tarkennettu prosessin kulkua
Hyväksytty:	SPR hallitus 30.1.2026 (ptk 2/2026)